

การสัมมนาวิชาการประจำปี 2544

เรื่อง

ยุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหาความยากจน

กลุ่ม 1

ยุทธศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจส่วนรวมกับการแก้ไขปัญหาความยากจน

การฟื้นตัวทางเศรษฐกิจและการลดความยากจนของประเทศไทย
(Economic Recovery and Poverty Reduction in Thailand)

โดย

ปีเตอร์ วอร์

(Peter Warr)

Australian National University

ร่วมจัดโดย

มูลนิธิชัยพัฒนา

สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

สำนักงบประมาณ

และ

สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย

สารบัญ

	หน้า
Introduction	v
1. บทนำ.....	1
2. กรอบความคิด.....	2
3. ข้อมูลของประเทศไทย.....	3
ความไม่เท่าเทียมกันของรายได้และการเติบโตทางเศรษฐกิจเกี่ยวพันกันหรือไม่?	5
เงินเพื่อเป็นอันตรายต่อคนจนจริงหรือไม่?	5
4. การวิเคราะห์เชิงสถิติ	5
ความยากจนและการเติบโตทางเศรษฐกิจโดยรวม	6
ความยากจนกับการเติบโตของภาคการผลิตต่างๆ	7
5. บทสรุป.....	8

สารบัญตารางและกรอบ

	หน้า
ตารางที่ 1	ภาวะความยากจน (Poverty Incidence) ของประเทศไทย ปี พ.ศ. 2505-2542 9
ตารางที่ 2	อัตราการเติบโตของจีดีพี การลดความยากจน (poverty reduction) และ ความไม่เท่าเทียมกันของรายได้ (inequality)..... 10
ตารางที่ 3	เมทริกส์ความสัมพันธ์ (Correlation matrices) ระหว่างความยากจน (poverty) ความไม่เท่าเทียมกันของรายได้ (inequality) การเติบโตทางเศรษฐกิจ (growth) และ เงินเฟ้อ (inflation)..... 10
ตารางที่ 4	คาดการณ์ภาวะความยากจน ปี พ.ศ. 2549 โดยสมมติอัตราการเติบโตที่แท้จริง (real growth rate) และอัตราเงินเฟ้อ (inflation rate) ปี พ.ศ. 2545-2549..... 11
ตารางที่ 5	คาดการณ์ภาวะความยากจน ปี พ.ศ. 2549 โดยสมมติอัตราการเติบโตที่แท้จริงของ ภาคการผลิต (SECTORAL REAL GROWTH RATE) ปี พ.ศ. 2545-2549..... 11
รูปที่ 1	กรอบความคิด : การเติบโตทางเศรษฐกิจและความยากจน..... 3
รูปที่ 2	ภาวะความยากจน (Poverty Incidence) ของประเทศไทยโดยการวัดรายหัว (Headcount measure) ปี 2505-2542..... 12
รูปที่ 3	ดัชนีจีพีและ การวัดสัดส่วนรายได้ ของความไม่เท่าเทียมกัน (inequality) ปี พ.ศ. 2505-2542 12
รูปที่ 4	การลดความยากจนและการเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศไทย 13
รูปที่ 5	การขยายตัวของความไม่เท่าเทียมกันและการเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศไทย 13
รูปที่ 6	การลดความยากจนและอัตราเงินเฟ้อของประเทศไทย..... 14
รูปที่ 7	การขยายตัวของความไม่เท่าเทียมกันและอัตราเงินเฟ้อของประเทศไทย..... 14

Economic Recovery and Poverty Reduction in Thailand

Peter Warr*

Introduction

Poverty alleviation is a central objective of Thailand's economic policies. This fact is reflected the Ninth Five Year Economic and Social Development Plan, just released by the government's planning agency, the NESDB. The Plan covers the period 2002 to 2006, inclusive, and sets a target for the level of poverty incidence to be achieved by 2006, along with other, closely related economic objectives. The latter include targets for the growth of aggregate real GDP, growth of sectoral outputs, inflation, export growth, growth of tourist arrivals, and so forth. The major elements of these targets include:

- poverty incidence, 2006: – 12 percent of total population
- growth rate of real GDP, 2002 to 2006: – 4 to 5 percent
- growth rate of agricultural output, 2002 to 2006: – 2 percent
- growth rate of industrial output, 2002 to 2006: – 5.5 percent
- inflation (growth rate of the average price level), 2002 to 2006: – 3 percent

The target for poverty incidence refers to the headcount measure of poverty incidence – the proportion of the total population whose incomes fall below a poverty line held constant over time in real terms. Using the government's official poverty line, poverty incidence in 1999 was 15.9 percent. The target thus means that by 2006 poverty incidence is to be reduced by at least 4 percent of the population; by 2006 the proportion of the population in poverty – defined in terms of the government's poverty line - is to be no more than three quarters of the proportion that obtained in 1999.

The above targets are not independent. Indeed, some are clearly intermediate targets directed towards the achievement of other, more fundamental targets. For example, growth of exports and tourist arrivals are not necessarily objectives in themselves, but vehicles for the achievement of GDP growth. Similarly, GDP growth itself might best be regarded as an instrumental target for the achievement of more fundamental goals, including improvements in average standards of living and alleviation of absolute poverty.

* Professor, Australian National University

The level of poverty incidence that might reasonably be expected will depend in part on the rate of growth of output – both the aggregate rate and its sectoral composition – and on the rate of inflation. Consequently, one question that might be asked about these aggregate projections is whether they are mutually consistent. That is, are the targets for poverty incidence consistent with the targets for growth and inflation? Answering this question requires looking at the historical record to obtain data on growth, inflation and poverty incidence and then estimating the statistical relationship between them. It then requires using this estimated relationship to simulate the changes in poverty incidence that are consistent with the growth targets specified in the Plan.

An analysis of this issue is provided below. It leads to the conclusion that the growth and inflation targets are insufficient to generate the reduction in poverty incidence which is also targeted. The past statistical relationship between poverty reduction on the one hand (dependent variable) and growth and inflation on the other (independent variables), indicates that even if these growth and inflation targets were achieved they would imply *no* reduction in poverty incidence relative to the level at the beginning of the Plan period (2002). This means that if the targeted reduction of poverty is to be accomplished, some other major changes of policy must be implemented to make up the difference.

การฟื้นตัวทางเศรษฐกิจและการลดความยากจนของประเทศไทย* (Economic Recovery and Poverty Reduction in Thailand)

ปีเตอร์ วอร์**

1. บทนำ

การลดความยากจนเป็นเป้าหมายสำคัญเป้าหมายหนึ่งในนโยบายเศรษฐกิจของประเทศไทย ดังที่ปรากฏในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้ประกาศไปเมื่อไม่นานมานี้ แผนพัฒนาฯ ฉบับดังกล่าวนี้ครอบคลุมระยะเวลา 5 ปีในช่วง พ.ศ. 2545-2549 (ค.ศ. 2002-2006) โดยมีเป้าหมายให้การลดความยากจนบรรลุผลในปี พ.ศ.2549 พร้อมๆ ไปด้วยเป้าหมายทางเศรษฐกิจอื่นๆ เช่น อัตราการเจริญเติบโตของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (จีดีพี) อัตราการเติบโตในแต่ละภาคการผลิต ภาวะเงินเฟ้อ การขยายตัวของการส่งออก การเพิ่มขึ้นของจำนวนนักท่องเที่ยว เป็นต้น โดยกำหนดเป้าหมายสำคัญไว้ดังนี้

- ภาวะความยากจนในปี พ.ศ. 2549 : ร้อยละ 12 ของประชากรทั้งหมด
- อัตราการเติบโตที่แท้จริงของจีดีพี ปี พ.ศ. 2545-2549 : ร้อยละ 4-5
- อัตราการเติบโตของผลผลิตภาคการเกษตร ปี พ.ศ. 2545-2549 : ร้อยละ 2
- อัตราการเติบโตของผลผลิตภาคอุตสาหกรรม ปี พ.ศ. 2545-2549 : ร้อยละ 5.5
- ภาวะเงินเฟ้อ (อัตราการเติบโตของระดับราคาโดยเฉลี่ย) ปี พ.ศ. 2545-2549 : ร้อยละ 3

เป้าหมายภาวะความยากจนตามเกณฑ์สัดส่วนคนจน (HEADCOUNT MEASURE) ซึ่งหมายถึงอัตราส่วนของประชากรที่มีรายได้ต่ำกว่าเส้นความยากจน ณ ราคาคงที่ (ซึ่งไม่เปลี่ยนแปลงในช่วงระยะเวลาหนึ่ง) เทียบกับประชากรทั้งประเทศ จากเส้นความยากจนของทางการ (GOVERNMENT'S OFFICIAL POVERTY LINE) พบว่าในปี พ.ศ. 2542 มีสัดส่วนคนจนร้อยละ 15.9 ของประชากรทั้งประเทศ ดังนั้นเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้สำหรับปี พ.ศ. 2549 สัดส่วนคนจนจะต้องลดลงอย่างน้อยร้อยละ 4 ของประชากรทั้งหมด จึงจะทำให้ภาวะความยากจนที่คำนวณตามเกณฑ์เส้นความยากจนของทางการไม่เกินสามส่วนสี่ของอัตราส่วนที่ปรากฏในปี พ.ศ. 2542 หรือไม่เกินร้อยละ 11.9

แต่การบรรลุเป้าหมายภาวะความยากจนต้องขึ้นอยู่กับปัจจัยอื่นๆ อันที่จริงแล้วบางเป้าหมายขึ้นอยู่กับบรรลุผลของเป้าหมายอื่น ตัวอย่างเช่น การขยายตัวของการส่งออกและการเพิ่มของจำนวน

* แปลและเรียบเรียงโดย คุณวีรวุฒิ วัชรภักย์ และคุณจิราภรณ์ แผลงประพันธ์

** Professor, Australian National University

นักท่องเที่ยวต่างชาติไม่จำเป็นต้องเป็นเป้าหมายในตัวของมันเอง แต่เป็นเครื่องมือซึ่งสนับสนุนการบรรลุเป้าหมายการเติบโตของจีดีพี ในทำนองเดียวกัน การเติบโตของจีดีพีเองสามารถถือได้ว่าเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้บรรลุเป้าหมายพื้นฐานอื่นๆ ซึ่งรวมถึงการยกระดับมาตรฐานการครองชีพและบรรเทาปัญหาความยากจน

ดังนั้นการคาดคะเนภาวะความยากจนจึงขึ้นอยู่กับ การเติบโตทางเศรษฐกิจ (ทั้งโดยรวมและแต่ละสาขาการผลิต) และขึ้นอยู่กับภาวะเงินเฟ้อ คำถามที่ตามมาก็คือ การคาดคะเนนี้มีความสัมพันธ์สอดคล้องซึ่งกันและกันหรือไม่ นั่นคือ เป้าหมายเพื่อลดภาวะความยากจนนี้สอดคล้องกับเป้าหมายการเติบโตทางเศรษฐกิจและภาวะเงินเฟ้อหรือไม่? การตอบคำถามนี้จำเป็นต้องศึกษาข้อมูลในอดีตของอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจ ภาวะเงินเฟ้อ และภาวะความยากจน แล้วจึงประมาณการความสัมพันธ์ทางสถิติของข้อมูลเหล่านั้น จากนั้นยังต้องใช้ความสัมพันธ์ที่ได้จากการประมาณการนี้มาลองเปรียบเทียบกับ การเปลี่ยนแปลงของภาวะความยากจนซึ่งสอดคล้องสัมพันธ์กันกับเป้าหมายการเติบโตที่ระบุในแผนพัฒนาฯ

บทความนี้เป็นการวิเคราะห์ประเด็นที่กล่าวถึงข้างต้น ซึ่งจะนำไปสู่บทสรุปที่ว่าเป้าหมายการเติบโตทางเศรษฐกิจและภาวะเงินเฟ้อไม่เพียงพอที่จะลดภาวะความยากจนให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ได้ ความสัมพันธ์ทางสถิติในอดีตระหว่างการลดภาวะความยากจน (ตัวแปรตาม) กับการเติบโตทางเศรษฐกิจและภาวะเงินเฟ้อ (ตัวแปรอิสระ) ชี้ให้เห็นว่า ถึงแม้เป้าหมายการเติบโตและภาวะเงินเฟ้อจะบรรลุผล แต่ก็ยังมีได้หมายถึงการลดลงของภาวะความยากจนจากระดับในตอนเริ่มต้นของแผนพัฒนาฯ (พ.ศ. 2545) ทั้งนี้แสดงว่า การจะบรรลุเป้าหมายภาวะความยากจน จำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงนโยบายสำคัญต่างๆ ด้วย

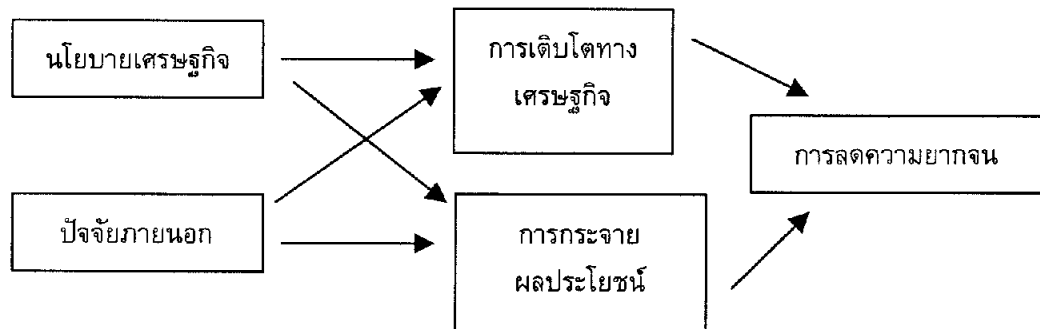
2. กรอบความคิด

การฟื้นตัวทางเศรษฐกิจมักมิได้ถูกนำมาพิจารณาว่าเป็นประเด็นที่เกี่ยวข้องกับภาวะความยากจน แต่การลดลงอย่างมากของภาวะความยากจนในช่วงที่เศรษฐกิจไทยขยายตัวอย่างรวดเร็ว ประกอบกับการเพิ่มขึ้นของภาวะความยากจนในช่วงที่เกิดวิกฤตเศรษฐกิจในปี พ.ศ. 2540 แสดงให้เห็นชัดว่าอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจเป็นปัจจัยสำคัญในการลดภาวะความยากจน ซึ่งผลการวิเคราะห์ทางสถิติก็สนับสนุนความคิดดังกล่าว

โดยปกติแล้ว การเติบโตทางเศรษฐกิจกับการลดความยากจนจะไม่สัมพันธ์กันเท่าใดนัก การเติบโตทางเศรษฐกิจโดยตัวเองแล้วไม่ใช่ นโยบายและไม่ใช่ตัวแปรนอกระบบ (กำหนดไม่ได้) กล่าวคือการเติบโตทางเศรษฐกิจเป็นผลลัพธ์ที่ถูกกำหนดโดยนโยบายหรือปัจจัยภายนอกและกลไกตลาด เช่นเดียวกันกับการลดความยากจน ดังนั้นการพยายามหาความสัมพันธ์ระหว่างการเติบโตทางเศรษฐกิจกับการลดความยากจนจึงเปรียบเสมือนการพยายามค้นหาความสัมพันธ์ที่มีเสถียรภาพของตัวแปรในระบบ (endogenous variables) ซึ่งที่จริงแล้วความสัมพันธ์ดังกล่าวมิได้เกิดขึ้นเลย กรอบความคิดที่เชื่อมโยงความยากจนกับการเติบโตได้สรุปไว้ในรูปที่ 1

โดยตั้งสมมติฐานว่าผลของนโยบายเศรษฐกิจและตัวแปรต่างๆ จะมีอิทธิพลต่อความยากจนโดยผ่านผลกระทบของผลผลิตซึ่งวัดด้วยจีดีพี กล่าวคือ การเติบโตทางเศรษฐกิจเป็นตัวเชื่อมโยงนโยบายเศรษฐกิจบังเกิดผลต่อความยากจน นอกจากนี้ยังอาจจะเกิดผลกระทบเสริมผ่านวิถีทางอื่นในรูปการกระจายผลประโยชน์ (redistributional effects)

รูปที่ 1 กรอบความคิด : การเติบโตทางเศรษฐกิจและความยากจน

เราได้คาดการณ์ว่าการเปลี่ยนแปลงภาวะความยากจนเป็นผลของการเปลี่ยนแปลงของผลผลิต (จีดีพี) แต่สันนิษฐานว่าแนวทางสำคัญทางหนึ่งซึ่งเป็นช่องโหว่ให้นโยบายมีอิทธิพลต่อความยากจนคือผ่านผลกระทบต่อจีดีพี นั่นคือช่องทางการศึกษาผลกระทบของนโยบายต่อความยากจนสามารถศึกษาได้จากความสัมพันธ์ทางสถิติระหว่างความยากจนและการเติบโตทางเศรษฐกิจ โดยตัดความเป็นไปได้ที่การเปลี่ยนแปลงภาวะความยากจนจะส่งผลกระทบย้อนกลับต่อการเติบโตทางเศรษฐกิจ ในกระบวนการนี้ จีดีพีเป็นเพียงผลลัพธ์ชั้นกลางของนโยบายและปัจจัยอื่นๆ และความยากจนคือผลลัพธ์ที่ตามมา ดังนั้น การศึกษาการเชื่อมโยงระหว่างผลผลิต (การเติบโตทางเศรษฐกิจ) และความยากจน จึงเป็นการศึกษาส่วนประกอบเพียงส่วนหนึ่งของการเชื่อมโยงระหว่างนโยบายกับความยากจน

3. ข้อมูลของประเทศไทย

ปัญหาที่พบจากการศึกษาความสัมพันธ์นี้ในประเทศไทยซึ่งเหมือนกับที่พบในประเทศอื่นก็คือ ข้อมูลเกี่ยวกับภาวะความยากจนทั้งจากแหล่งข้อมูลทางการและไม่เป็นทางการมีจำนวนน้อย ข้อมูลระดับประเทศเท่าที่สามารถรวบรวมได้มีเพียง 12 ปี ในช่วงปี 2505-2542 (ตารางที่ 1 และรูปที่ 2) ข้อมูลความไม่เท่าเทียมกันของรายได้ (INEQUALITY) ซึ่งแสดงไว้ในรูปที่ 3 ได้เสนอการวัดความไม่เท่าเทียมของรายได้ 2 วิธีคือ ดัชนีจินีและสัดส่วนรายได้ของกลุ่มที่รวยที่สุด (ร้อยละ 20 ของประชากรที่มีรายได้มากที่สุด) เมื่อเทียบกับกลุ่มที่ยากจนที่สุด (ร้อยละ 20 ของประชากรที่มีรายได้ต่ำที่สุด) ค่าที่ได้จากการวัดทั้ง 2 วิธีนี้ หากยิ่งสูงขึ้นจะหมายถึงความไม่เท่าเทียมกันที่มากขึ้น

ภาวะความยากจน (วัดจากสัดส่วนคนจน) ได้ลดลงอย่างมีนัยสำคัญในช่วงสามทศวรรษก่อนเกิดวิกฤตเศรษฐกิจในปี พ.ศ. 2540 และได้เพิ่มขึ้นหลังจากนั้น แต่การลดลงของภาวะความยากจนในช่วงก่อนวิกฤตไม่ได้เกิดขึ้นอย่างสม่ำเสมอ ทั้งนี้เนื่องจากการเติบโตทางเศรษฐกิจไม่ได้เป็นเพียงปัจจัยเดียวที่ทำให้ความยากจนลดลง แต่มีความเป็นไปได้สูงที่การเติบโตทางเศรษฐกิจจะเป็นปัจจัยที่มีส่วนสำคัญ ถ้าเป็นเช่นนั้นจริงก็คาดได้ว่า อัตราการลดลงของความยากจนในช่วงเวลาหนึ่งสัมพันธ์กับอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจในช่วงเวลานั้น ถ้าความสัมพันธ์ของตัวแปรทั้งสองมีจริง นั่นคือการเติบโตทางเศรษฐกิจมีส่วนช่วยสนับสนุนให้ภาวะความยากจนลดลง

รูปที่ 4 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างภาวะความยากจนและการเติบโตทางเศรษฐกิจ ในรูปของอัตราการเติบโตของจีดีพีเฉลี่ยต่อคนต่อปีและอัตราการลดลงของความยากจนเฉลี่ยต่อปี โดยคำนวณอัตราการลดในแต่ละช่วงที่มีข้อมูลภาวะความยากจน ตัวอย่างเช่น ในปี พ.ศ. 2533 ภาวะความยากจนเท่ากับร้อยละ 27.2 ขณะที่ปี พ.ศ. 2535 ภาวะความยากจนเท่ากับร้อยละ 23.2 ในช่วงสองปีนี้ความยากจนลดลงร้อยละ 4 คิดเป็นอัตราการลดร้อยละ 2 ต่อปี ถ้าภาวะความยากจนเพิ่มขึ้น (เช่นระหว่างปี พ.ศ. 2526 และ 2529 และระหว่างปี 2539 และ 2542) อัตราการลดความยากจนต่อปีจะให้ผลติดลบ

จากรูปที่ 4 แสดงให้เห็นความสัมพันธ์ที่ชัดเจนระหว่างการลดลงของความยากจนและการเติบโตของจีดีพี กล่าวคือ ในปีที่ความยากจนเพิ่มขึ้นเป็นช่วงที่เกิดภาวะเศรษฐกิจถดถอย ในขณะที่ปีที่มีความยากจนลดลงอย่างรวดเร็วก็สอดคล้องกับช่วงเวลาที่เศรษฐกิจขยายตัว อย่างไรก็ตาม มิได้หมายความว่า การเติบโตทางเศรษฐกิจทำให้ความยากจนลดลง แต่การเติบโตทางเศรษฐกิจมีส่วนสนับสนุนการลดความยากจนเช่นเดียวกับนโยบายและโครงการต่าง ๆ ของรัฐบาล แต่ดูเหมือนว่าการเติบโตของจีดีพีมีส่วนสำคัญที่สุดในบรรดาปัจจัยทั้งหลาย

ตารางที่ 2 ช่วยในการสรุปผลการวินิจฉัยดังกล่าว โดยแบ่งช่วงเวลาที่ม้อัตราการเติบโตของจีดีพีออกเป็น 3 กลุ่ม (สูง กลางและต่ำ) คำนวณการเปลี่ยนแปลงภาวะความยากจนและความไม่เท่าเทียมกันซึ่งวัดด้วยดัชนีจีนิตามช่วงเวลาดังกล่าว ผลที่ได้ยืนยันว่าความยากจนมีอัตราการลดลงที่รวดเร็วในช่วงที่เศรษฐกิจขยายตัวสูง ลดช้าที่สุดในช่วงที่เศรษฐกิจเติบโตต่ำและลดลงปานกลางในช่วงที่เศรษฐกิจเติบโตปานกลาง สรุปได้ว่า การลดลงของความยากจนมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกับอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจ

ตารางที่ 3 แสดงการวิเคราะห์ทางสถิติเกี่ยวกับความสัมพันธ์ดังกล่าว โดยการคำนวณค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (CORRELATION COEFFICIENT) ระหว่างการเปลี่ยนแปลงภาวะความยากจน (DP) การเปลี่ยนแปลงดัชนีจีนิ (DGINI) การเติบโตของจีดีพี (Y) และอัตราเงินเฟ้อ (R) ผลการศึกษาแยกเป็นสองส่วน ส่วนแรกแสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของข้อมูลที่ไม่ได้ถ่วงน้ำหนัก และส่วนที่สองเป็นค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ที่ถ่วงน้ำหนักด้วยจำนวนปีในแต่ละช่วงที่ศึกษา

ความไม่เท่าเทียมกันของรายได้และการเติบโตทางเศรษฐกิจเกี่ยวพันกันหรือไม่?

มักมีผู้กล่าวว่า การเติบโตทางเศรษฐกิจเอื้อประโยชน์ต่อคนรวยเท่านั้น ถ้าหากคำกล่าวนี้เป็นจริง หมายความว่ายิ่งเศรษฐกิจเติบโตเร็วเท่าไรความไม่เท่าเทียมกันก็จะยิ่งเพิ่มมากขึ้น นั่นคือ ความไม่เท่าเทียมกันของรายได้และการเติบโตทางเศรษฐกิจมีความเกี่ยวพันกันอย่างแน่นอ้น ข้อมูลในตารางที่ 2 และรูปที่ 5 ซึ่งใช้ดัชนีจีดีพีเป็นเครื่องวัดความไม่เท่าเทียมกันของรายได้ กลับไม่ได้แสดงให้เห็นความสัมพันธ์ที่ชัดเจนระหว่างสองสิ่งนี้ กล่าวคือ ในบางปีเมื่อเศรษฐกิจเติบโตเร็วความไม่เท่าเทียมกันเพิ่มขึ้น แต่บางปีกลับเกิดผลตรงกันข้าม หรือหากจะมีความสัมพันธ์กันก็ควรจะเป็นกรณีที่เศรษฐกิจเติบโตสัมพันธ์กับการลดลงของความไม่เท่าเทียมกันมากกว่าการเพิ่มขึ้นของความไม่เท่าเทียม แต่ความสัมพันธ์นี้พบว่าอ่อนมาก

เงินเพื่อเป็นอันตรายต่อคนจนจริงหรือไม่?

ในทางทฤษฎีแล้วคาดว่าน่าจะเป็นจริงเช่นนั้น เนื่องจากคนจนหลบเลี่ยงผลกระทบของเงินเพื่อได้น้อยกว่าคนรวย ความสัมพันธ์ระหว่างการลดความยากจนและอัตราเงินเฟ้อ แม้ว่าจะไม่ชัดเจนแต่มีแนวโน้มไปในทิศทางเดียวกันระหว่างการลดลงของความยากจนกับอัตราเงินเฟ้อ (รูปที่ 6) ในขณะที่ผลการสำรวจความสัมพันธ์ระหว่างความไม่เท่าเทียมกันของรายได้กับอัตราเงินเฟ้อ พบว่าไม่มีความสัมพันธ์กันแต่ประการใด (รูปที่ 7)

ผลจากข้อมูลข้างต้นชี้ให้เห็นว่า การลดลงของความยากจนมีความสัมพันธ์กับการเติบโตทางเศรษฐกิจสูง และมีความสัมพันธ์กับภาวะเงินเฟ้อต่ำ ความไม่เท่าเทียมกันของรายได้ไม่มีความสัมพันธ์อย่างเป็นระบบกับการเติบโตทางเศรษฐกิจและภาวะเงินเฟ้อ ผลการศึกษาที่มีความชัดเจนอย่างหนึ่งคือ ตัวแปรที่ส่งผลต่อการลดลงของความยากจนนั้นแตกต่างกับตัวแปรที่มีผลต่อความไม่เท่าเทียมกันของรายได้ ฉะนั้น จึงเป็นสิ่งอันตรายที่จะตั้งสมมติฐานว่าอะไรก็ตามที่ช่วยลดความยากจนจะลดความไม่เท่าเทียมกันของรายได้

4. การวิเคราะห์เชิงสถิติ

ในการศึกษาความสัมพันธ์เชิงปริมาณระหว่างการลดความยากจน การเติบโตทางเศรษฐกิจและภาวะเงินเฟ้อจำเป็นต้องมีข้อมูลอย่างน้อย 30 ตัวอย่าง แต่ข้อมูลของไทยเท่าที่หาได้มีเพียง 12 ตัวอย่างซึ่งไม่เพียงพอในการวิเคราะห์เชิงสถิติ อย่างไรก็ตามการเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มีน้อยต่อการลดความยากจนด้วยเช่นกัน จึงสามารถนำข้อมูลของกลุ่มประเทศเหล่านี้มาวิเคราะห์ร่วมกันได้ โดยอินโดนีเซียมีข้อมูล 10 ตัวอย่าง ฟิลิปปินส์มี 8 ตัวอย่าง และมาเลเซียมี 6 ตัวอย่าง ซึ่งไม่เพียงพอในการวิเคราะห์แยกแต่ละประเทศ แต่เมื่อรวม 4 ประเทศเข้าด้วยกันแล้วจะได้ตัวอย่างทั้งสิ้น 36 ตัวอย่าง

ในการนำข้อมูลของ 4 ประเทศมาวิเคราะห์ร่วมกัน ต้องยอมรับว่ามีความแตกต่างของข้อมูล ไม่ว่าจะมีความหมายของระดับความยากจนและโครงสร้างทางเศรษฐกิจที่ไม่เหมือนกัน จึงไม่ควรคาดหวังว่าความสัมพันธ์ระหว่างความยากจนและการเติบโตทางเศรษฐกิจโดยรวมจะเหมือนกัน ตัวแปรหุ่น (dummy variable) จึงถูกนำมาใช้เป็นตัวแทนประเทศ เพื่อให้ความแตกต่างระหว่างประเทศไปปรากฏอยู่ในตัวแปรหุ่น

การเปลี่ยนแปลงภาวะความยากจนขึ้นอยู่กับหลายปัจจัย ปัจจัยด้านเศรษฐกิจเป็นเพียงปัจจัยหนึ่งเท่านั้น ในขณะที่ปัจจัยอื่นๆ เช่น ราคาสินค้า นโยบายด้านภาษี นโยบายการใช้จ่ายของรัฐบาล ตลอดจนการเติบโตของแต่ละสาขาการผลิตก็อาจมีส่วนสำคัญเช่นกัน

ความยากจนและการเติบโตทางเศรษฐกิจโดยรวม

การวิเคราะห์ตามหลักเศรษฐมิติเพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างการลดความยากจนซึ่งเป็นตัวแปรตาม และการเติบโตทางเศรษฐกิจโดยรวมและภาวะเงินเฟ้อซึ่งเป็นตัวแปรอิสระ โดยใช้ข้อมูลร่วมจากสี่ประเทศ (หากสนใจรายละเอียดการวิเคราะห์ทางสถิติสามารถขอได้จากผู้เขียน) ให้ข้อสรุปที่ค่อนข้างชัดเจนดังนี้

- อัตราการเติบโตของจีดีพีมีผลในเชิงลบและมีนัยสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงภาวะความยากจน หมายความว่า การเติบโตสูงขึ้นทำให้ความยากจนลดลง
- อัตราของเงินเฟ้อมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการเปลี่ยนแปลงความยากจน กล่าวคือ เงินเฟ้อสูงขึ้นทำให้ความยากจนเพิ่มขึ้น

จากความสัมพันธ์ที่ได้นำมาคาดการณ์ภาวะความยากจนโดยสมมติอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจและภาวะเงินเฟ้อระดับต่างๆ และสมมติให้อัตราการเติบโตของประชากรเท่ากับร้อยละ 1 ต่อปี จากสมการถดถอย A และภาวะความยากจนล่าสุดของทางการ คือ ร้อยละ 15.9 ในปี พ.ศ. 2542 เมื่อใช้ตัวเลขจีดีพี อัตราเงินเฟ้อ และจำนวนประชากรจริงในปี พ.ศ. 2543 และ 2544 สามารถคำนวณภาวะความยากจนในปี พ.ศ. 2543 และ 2544 ได้ที่ร้อยละ 15.6 และร้อยละ 16.5 ตามลำดับ สำหรับการคาดการณ์ภาวะความยากจนในช่วงแผนฯ 9 (ปี พ.ศ. 2545-2549) จะใช้สมมติฐานเกี่ยวกับจีดีพีและภาวะเงินเฟ้อในระดับต่างๆ

ผลการคาดการณ์สรุปได้ดังนี้ หากภาวะเงินเฟ้อเป็นไปตามเป้าหมายคือร้อยละ 3 การที่จะสามารถบรรลุเป้าหมายภาวะความยากจนที่ระดับร้อยละ 12 ของจำนวนประชากรในปี พ.ศ. 2549 นั้น หมายความว่า การเติบโตทางเศรษฐกิจจะต้องสูงกว่าร้อยละ 7 ต่อปี แต่อัตราการเติบโตของจีดีพีที่ตั้งเป้าหมายไว้ในแผนฯ 9 อยู่ที่ร้อยละ 4-5 ต่อปี ซึ่งตามนัยแห่งความสัมพันธ์นี้ ภาวะความยากจนในปี พ.ศ. 2549 จะต้องอยู่ที่ร้อยละ 18.7 และ 16.5 ตามลำดับ กล่าวคือ ถ้าการเติบโตของเศรษฐกิจอยู่ที่ร้อยละ 4.5 ภาวะความยากจนในปี พ.ศ. 2549 จะอยู่ที่ร้อยละ 17.6 สูงกว่าภาวะความยากจนในปี พ.ศ. 2544 เล็กน้อย ถ้าการเติบโตของเศรษฐกิจอยู่ที่ร้อยละ 5 ระดับของความยากจนจะอยู่ที่ระดับเดียวกับปี พ.ศ.

2544 (ร้อยละ 16.5) นั่นก็เท่ากับว่าภาวะความยากจนในช่วงปลายแผนฯ เท่ากับช่วงต้นแผนฯ ผลที่ได้แสดงให้เห็นว่าการเติบโตของจีดีพีจำเป็นต้องสูงกว่าร้อยละ 5 ต่อปี จึงจะมีผลต่อการลดภาวะความยากจน

ความยากจนกับการเติบโตของภาคการผลิตต่าง ๆ

วรรณกรรมด้านการพัฒนาเศรษฐกิจมักให้ความสำคัญต่อการเติบโตของภาคการผลิตต่าง ๆ ว่าเป็นตัววัดการกระจายประโยชน์ ซึ่งเป็นไปตามหลักทฤษฎีมากกว่าจะเป็นผลการวิจัยเชิงประจักษ์ ข้อถกเถียงที่มักนำมาถกเถียงกันก็คือ ในบรรดาประเทศที่ยากจน ประชากรที่ยากจนส่วนใหญ่จะอยู่ในชนบทและเป็นเกษตรกร ดังนั้นการเติบโตของภาคเกษตรกรรมมีความสำคัญต่อการลดความยากจนมากกว่าการเติบโตของภาคอุตสาหกรรมหรือภาคบริการ

ข้อสรุปข้างต้นนี้ยังไม่เป็นที่ยุติ ทั้งนี้เพราะอัตราการเติบโตของแต่ละภาคการผลิตมิได้เติบโตอย่างอิสระ การขยายตัวของภาคการผลิตหนึ่ง เช่น ขบวนการผลิตอาหารสำเร็จรูป อาจกระตุ้นการผลิตในภาคการผลิตอื่น เช่น ผลไม้และผัก เป็นต้น แต่สิ่งสำคัญก็คือ ประชากรมีศักยภาพในการเคลื่อนย้ายในช่วงเวลาหนึ่งประชากรแม้จะยากจนเพียงใดก็สามารถย้ายไปสู่ภาคการผลิตที่มีอัตราการเติบโตสูงได้ ความยากจนในชนบทสามารถลดลงได้ด้วยอิทธิพลความเจริญของภาคเมือง ซึ่งจะดึงผู้ยากจนออกจากชนบท แต่จะใช้เวลาเท่าใดนั้นขึ้นอยู่กับอัตราการเคลื่อนย้ายแรงงาน ซึ่งเมื่อเป็นเช่นนี้แล้ว จึงไม่สามารถสรุปได้แน่ชัดว่าการเติบโตของภาคการผลิตต่าง ๆ มีหรือไม่มีมีความสำคัญต่อการลดความยากจน

แม้ว่าแรงงานจะเคลื่อนย้ายได้อย่างเต็มที่และทันที แต่การเติบโตของภาคการผลิตต่าง ๆ ก็ยังมีอิทธิพลต่อภาวะความยากจน ประการแรก ระดับของความยากจนสมบูรณ์ (absolute poverty) ขึ้นอยู่กับความต้องการปัจจัยการผลิตที่คนจนเป็นเจ้าของ โดยเฉพาะแรงงานไร้ฝีมือและที่ดินเพื่อการเกษตร (แม้จะขยายได้ไม่มาก) การเติบโตของภาคการผลิตต่าง ๆ มีผลต่อความต้องการปัจจัยเหล่านี้แตกต่างกันตามความเข้มข้นของปัจจัยที่ใช้ ส่งผลต่อความยากจน ความไม่เท่าเทียมกันหรือทั้งสองกรณีในระดับที่ต่างกัน ในลำดับสุดท้ายเราควรตั้งข้อสังเกตว่าการแบ่งแยกเป็นชนบทกับเมืองนั้นมีนัยต่างกับการแบ่งระหว่างภาคเกษตรกรรมและภาคนอกเกษตรกรรม ผลผลิตภาคเกษตรส่วนใหญ่อาจจะมาจากชานเมือง ในขณะที่เดียวกันผลผลิตภาคอุตสาหกรรมและภาคบริการอาจมาจากชนบท

จากการศึกษาข้อมูลของทั้งสี่ประเทศข้างต้น ทำให้สามารถปฏิเสธสมมติฐานที่ว่า การเติบโตของภาคการผลิตต่าง ๆ ไม่มีอิทธิพลต่อการลดความยากจน การเติบโตของภาคเกษตรกรรมมีส่วนช่วยลดความยากจน ในขณะที่การเติบโตของภาคอุตสาหกรรมไม่มี และการเติบโตของภาคบริการมีผลมากที่สุดต่อการลดความยากจน เนื่องจากภาคบริการเป็นภาคที่ใช้แรงงานมากและเป็นแรงงานไร้ฝีมือ ดังนั้น การเติบโตของภาคบริการจึงก่อให้เกิดความต้องการแรงงานไร้ฝีมือมากกว่าการเติบโตของภาคการผลิตอื่น ๆ

แผนฯ 9 ได้ตั้งเป้าหมายการเติบโตของภาคเกษตรกรรมและภาคอุตสาหกรรมไว้ แต่นำแปลกที่ไม่ได้พูดถึงเป้าหมายการเติบโตของภาคบริการซึ่งมีสัดส่วนประมาณครึ่งหนึ่งของจีดีพี อย่างไรก็ตาม เป้าหมายการเติบโตของภาคบริการได้ถูกรวมไว้ในเป้าหมายอื่น ซึ่งสามารถคำนวณได้เพราะจีดีพีเป็นผลรวมของภาคเกษตร อุตสาหกรรมและบริการ ดังนั้นอัตราการเติบโตของจีดีพี คือผลรวมถ่วงน้ำหนักของการ

เติบโตในแต่ละภาคการผลิต ยกตัวอย่างเช่น ถ้าเป้าหมายอัตราเติบโตของจีดีพีในปี พ.ศ. 2543 เท่ากับร้อยละ 4.5 (ขีดกลางของเป้าหมาย) และเป้าหมายการเติบโตภาคเกษตรกรรมและอุตสาหกรรมอยู่ที่ร้อยละ 2 และร้อยละ 5.5 ตามลำดับ ฉะนั้นอัตราการเติบโตของภาคบริการต้องอยู่ที่ร้อยละ 4.25

ตารางที่ 5 เป็นผลการคาดการณ์ภาวะความยากจนในปี พ.ศ. 2549 โดยสมมติอัตราการเติบโตของภาคการผลิตในหลายระดับ เริ่มต้นที่ภาวะความยากจนร้อยละ 16.5 ในปี พ.ศ. 2544 ภาวะเงินเฟ้อร้อยละ 3 และอัตราการเติบโตของประชากรร้อยละ 1 ผลที่ได้สามารถนำไปเปรียบเทียบกับผลจากการกำหนดอัตราการเติบโตจีดีพีรวม (ตารางที่ 4) การกำหนดอัตราการเติบโตของภาคการผลิต โดยคงอัตราการเติบโตของจีดีพีอยู่ที่ร้อยละ 4.5 (กรณี A ในตารางที่ 5) ทำให้ภาวะความยากจนในปี พ.ศ. 2549 ไม่เปลี่ยนแปลงไปจากปี พ.ศ. 2544 (ร้อยละ 16.5)

สำหรับกรณี 2-7 ในตารางที่ 5 แสดงผลคาดการณ์ภาวะความยากจนในปี พ.ศ. 2549 เมื่อสมมติอัตราการเติบโตของภาคเกษตรกรรม อุตสาหกรรมและการบริการระดับต่างๆ ผลที่ได้เป็นไปตามคาดคือเมื่อกำหนดให้ภาคบริการมีบทบาทสำคัญที่สุด (เติบโตร้อยละ 6) ผลคือภาวะความยากจนจะบรรลุเป้าหมายร้อยละ 12 ในปี พ.ศ. 2549 โดยมีอัตราการเติบโตของจีดีพีอยู่ที่ประมาณร้อยละ 5.4 (กรณี 7)

5. บทสรุป

ผลการศึกษาครั้งนี้ยืนยันว่า อัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจและเงินเฟ้อมีอิทธิพลอย่างมีนัยต่อการเปลี่ยนแปลงภาวะความยากจนในช่วงระยะเวลาหนึ่ง การเติบโตทางเศรษฐกิจสูงส่งผลให้ภาวะความยากจนลดลงเร็ว ข้อเสนอแนะทางนโยบายคือการทำให้เศรษฐกิจฟื้นตัวจะเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดในการลดภาวะความยากจนในอนาคตอันใกล้นี้ แต่เป้าหมายอัตราการเติบโตของจีดีพีและภาวะเงินเฟ้อที่ตั้งไว้จะไม่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมายภาวะความยากจน ที่กล่าวเช่นนี้มิได้หมายความว่า การลดความยากจนไม่มีโอกาสจะบรรลุเป้าหมาย แม้ว่าเป้าหมายเศรษฐกิจมหภาคจะเป็นไปตามที่ตั้งไว้ แต่หมายความว่าควรจะต้องนำนโยบายอื่นมาใช้ด้วยเพื่อให้บรรลุเป้าหมายภาวะความยากจน

ตารางที่ 1 ภาวะความยากจน (Poverty Incidence) ของประเทศไทย ปี พ.ศ. 2505-2542

(ร้อยละต่อประชากรทั้งหมด, วัดโดยการนับเป็นรายหัว (headcount measure)¹⁾)

ปี	รวม (Aggregate)	ชนบท (Rural)	ในเมือง (Urban)
2505	88.3	96.4	78.5
2512	63.1	69.6	53.7
2518	48.6	57.2	25.8
2524	35.5	43.1	15.5
2529	44.9	56.3	12.1
2531ข	32.6	40.3	12.6
2533	27.2	33.8	1.6
2535	23.2	29.7	6.6
2537	16.3	21.2	4.8
2539	11.4	14.9	3.0
2541	12.9	17.2	3.4
2542	15.9	21.5	3.1

หมายเหตุ: ¹⁾ การวัดภาวะความยากจนโดยวิธีนับจำนวนหัว (headcount measure) เป็นการคำนวณร้อยละของประชากรที่มีรายได้ต่ำกว่าเส้นความยากจนที่วัดในราคาคงที่ (real term poverty line) ต่อประชากรทั้งหมดสำหรับแต่ละกลุ่มที่ศึกษา (ทั้งประเทศ เมืองและชนบท)

^{ข)} ข้อมูลที่ใช้เป็นข้อมูลล่าสุดของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ในปี พ.ศ. 2531-2542 ยกเว้นข้อมูลในเขตเทศบาล (municipal) และสุขาภิบาล (sanitary) ซึ่งได้รวมไว้ในกลุ่ม "เมือง" (urban) โดยใช้สัดส่วนประชากรในพื้นที่เมืองเป็นตัวปรับน้ำหนัก ส่วนข้อมูลในช่วงปีก่อนหน้าได้ปรับให้สอดคล้องกับข้อมูลในชุดปี พ.ศ. 2531 ของสศช. โดยข้อมูลในช่วงปี 2505-2531 ได้สรุปมาจากรายงานของเมธี (1993)

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และ KRONGKAEW (1993)

ตารางที่ 2 อัตราการเติบโตของจีดีพี การลดความยากจน (poverty reduction) และ ความไม่เท่าเทียมกันของรายได้ (inequality)

ปี	อัตราการเติบโตของ จีดีพีรายปี	การเปลี่ยนแปลงรายปี ของภาวะความยากจน	การเปลี่ยนแปลงรายปี ของดัชนีจีพี
ช่วงเศรษฐกิจขยายตัวเร็ว			
2539-2541	9.75	-6.15	0.00
2531-2533	10.27	-2.70	1.95
2535-2537	7.01	-3.45	-0.45
เฉลี่ย	9.01	-4.10	0.50
ช่วงเศรษฐกิจขยายตัวปานกลาง			
2505-2512	5.08	-3.60	0.20
2533-2535	6.47	-2.00	0.60
2537-2539	6.44	-2.45	-0.60
2518-2524	4.86	-2.18	0.23
เฉลี่ย	5.71	-2.56	0.11
ช่วงเศรษฐกิจขยายตัวช้า			
2512-2518	4.15	-2.42	-0.15
2524-2529	3.67	1.88	0.88
2539-2541	-6.50	0.80	-0.20
2541-2542	4.16	2.90	0.04
เฉลี่ย	1.37	0.79	0.14

ที่มา: ข้อมูลความยากจนและจีดีพี จากสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ตารางที่ 3 เมทริกซ์ความสัมพันธ์ (Correlation matrices) ระหว่างความยากจน (poverty) ความไม่เท่าเทียมกันของรายได้ (inequality) การเติบโตทางเศรษฐกิจ (growth) และ เงินเฟ้อ (inflation)

correlation matrix แบบไม่ถ่วงน้ำหนัก				
	dP	dGini	y	r
dP	1.0000			
dGini	0.2831	1.0000		
Y	-0.8532	0.1054	1.0000	
r	-0.0059	-0.0267	-0.0326	1.0000
correlation matrix แบบถ่วงน้ำหนัก				
	dP	dGini	y	r
dP	1.0000			
dGini	0.4004	1.0000		
y	-0.8408	-0.0147	1.0000	
r	-0.1071	-0.1566	-0.0104	1.0000

ตารางที่ 4 คาดการณ์ภาวะความยากจน ปี พ.ศ. 2549 โดยสมมติอัตราการเติบโตที่แท้จริง (real growth rate) และอัตราเงินเฟ้อ (inflation rate) ปี พ.ศ. 2545-2549

สมมติฐานอัตราการเติบโตที่แท้จริง (ร้อยละต่อปี)	สมมติฐานอัตราเงินเฟ้อ ปี พ.ศ. 2545-2549 (ร้อยละต่อปี)								
	0	1	2	3	4	5	6	8	10
-2	29.3	30.1	30.9	31.7	32.5	33.3	34.1	35.7	37.3
-1	27.1	27.9	28.7	29.5	30.3	31.1	31.9	33.5	35.1
0	24.9	25.7	26.5	27.3	28.1	28.9	29.7	31.3	32.9
1	22.8	23.6	24.4	25.2	26.0	26.8	27.6	29.2	30.8
2	20.6	21.4	22.2	23.0	23.8	24.6	25.4	27.0	28.6
3	18.4	19.2	20.0	20.8	21.6	22.4	23.2	24.8	26.4
4	16.3	17.1	17.9	18.7	19.5	20.3	21.1	22.7	24.3
5	14.1	14.9	15.7	16.5	17.3	18.1	18.9	20.5	22.1
6	11.9	12.7	13.5	14.3	15.1	15.9	16.7	18.3	19.9
7	9.8	10.6	11.4	12.2	13.0	13.8	14.6	16.2	17.8
8	7.6	8.4	9.2	10.0	10.8	11.6	12.4	14.0	15.6

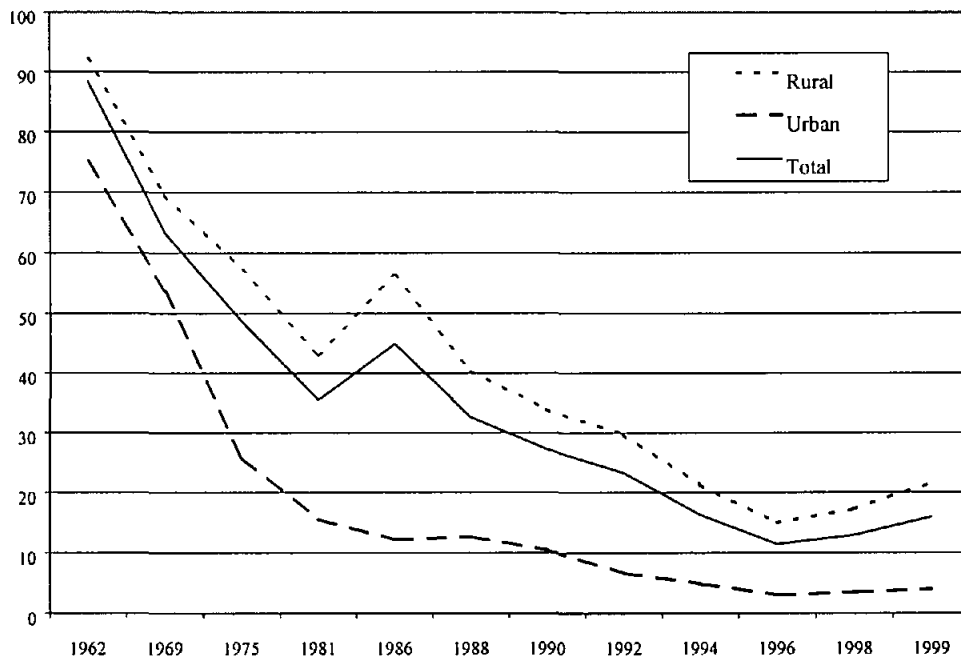
หมายเหตุ: ภาวะความยากจนในปี พ.ศ. 2542 เท่ากับร้อยละ 15.9, พ.ศ. 2543 และ 2544 เท่ากับร้อยละ 15.6 และ 16.5 ตามลำดับ และสมมติอัตราการเติบโตของประชากร เท่ากับร้อยละ 1 ต่อปี

ตารางที่ 5 คาดการณ์ภาวะความยากจน ปี พ.ศ. 2549 โดยสมมติอัตราการเติบโตที่แท้จริงของภาคการผลิต (SECTORAL REAL GROWTH RATE) ปี พ.ศ. 2545-2549

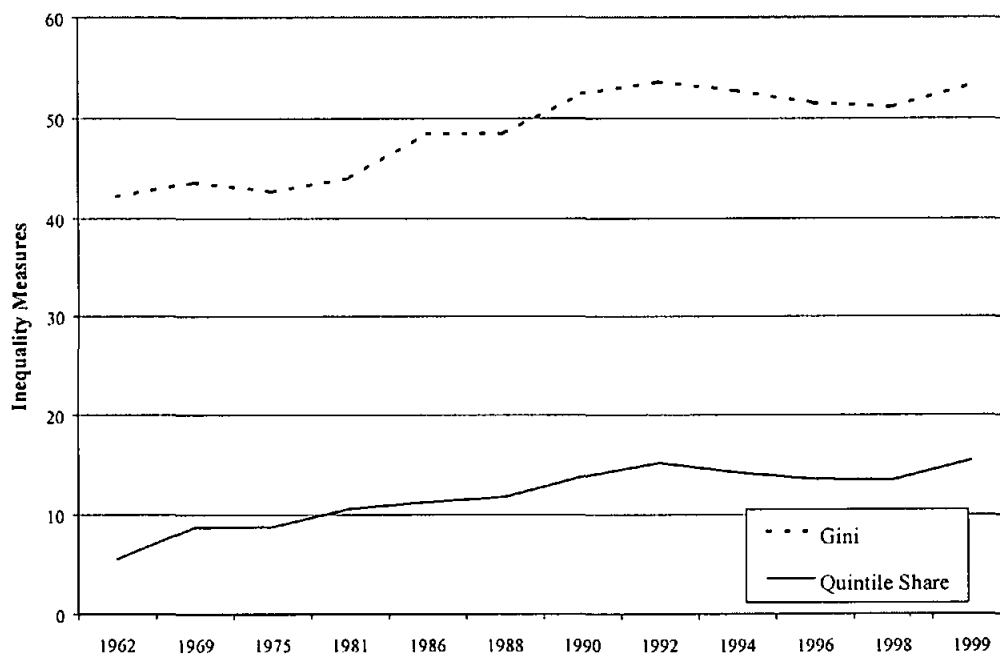
กรณี	สมมติอัตราการเจริญเติบโตที่แท้จริงของภาคการผลิต ปี 2545-2549 (ร้อยละต่อปี)			อัตราการเติบโตของจีดีพี โดยนัย	คาดการณ์ภาวะความยากจน ปี 2549*
	เกษตร	อุตสาหกรรม	บริการ		
1	2	5.5	4.25	4.50	16.5
2	0	5.5	4.25	4.28	17.0
3	4	5.5	4.25	4.72	16.0
4	2	3.5	4.25	3.70	16.0
5	2	7.5	4.25	5.30	16.9
6	2	5.5	2.25	3.52	21.7
7	2	5.5	6.25	5.48	11.3

หมายเหตุ: * คาดการณ์โดยใช้ภาวะความยากจนในปี พ.ศ. 2544 เท่ากับร้อยละ 16.5 และสมมติอัตราเงินเฟ้อ ร้อยละ 3 และอัตราการเติบโตประชากรร้อยละ 1

รูปที่ 2 ภาวะความยากจน (Poverty Incidence) ของประเทศไทยโดยการวัดรายหัว (Headcount measure) ปี 2505-2542

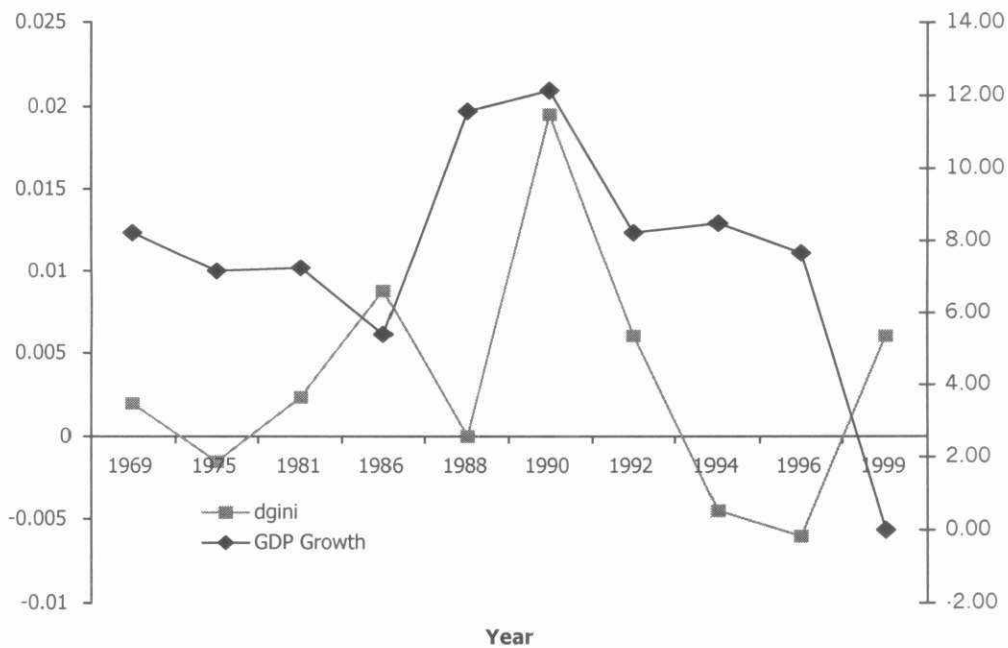
รูปที่ 3 ดัชนีจีนิและการวัดสัดส่วนรายได้ ของความไม่เท่าเทียมกัน (inequality) ปี พ.ศ. 2505-2542

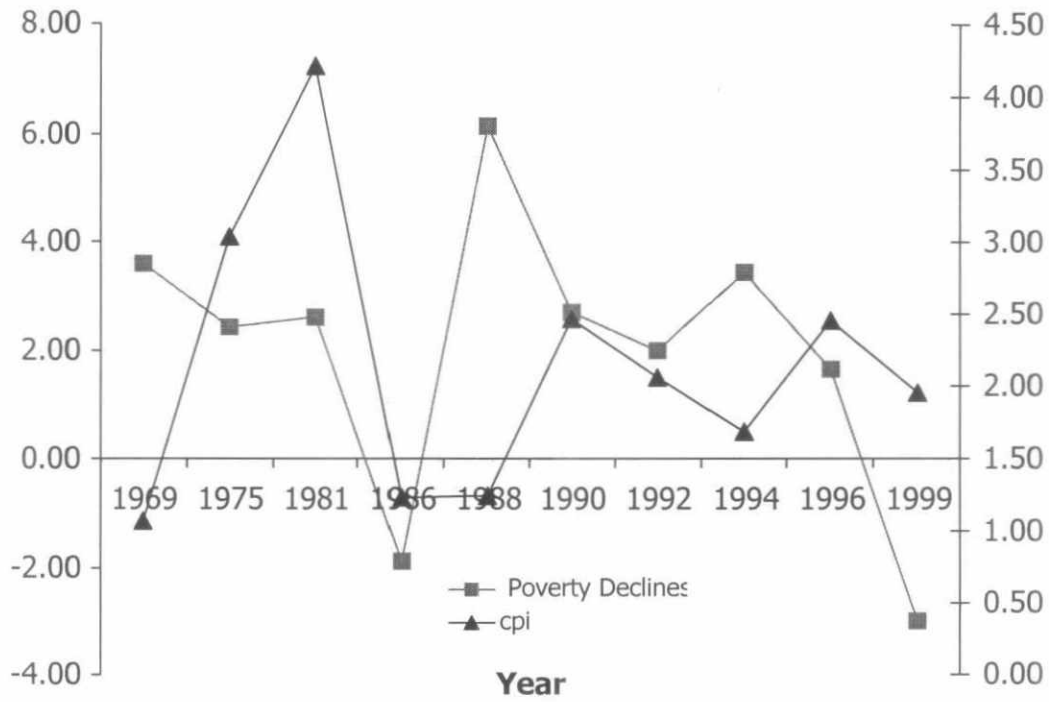
รูปที่ 4 การลดความยากจนและการเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศไทย

รูปที่ 5 การขยายตัวของความไม่เท่าเทียมกันและการเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศไทย

รูปที่ 6 การลดความยากจนและอัตราเงินเฟ้อของประเทศไทย

รูปที่ 7 การขยายตัวของความไม่เท่าเทียมกันและอัตราเงินเฟ้อของประเทศไทย

